

OOST EN WEST

Officieel Orgaan der Koninklijke Vereeniging „Oost en West“
Uitgave Schefferdrukkerij, Dordrecht, Wijnstraat 47, Tel. 5700

Versijnt onder redactie van
het dagelijksch Bestuur.

REDACTIE-COMMISSIE:
C. Poortman, Mr G. H. Eskes en
de alg. secr. Ir. J. C. Vreede

ADRES DER REDACTIE:
Dr Kuypersstraat 5, Den Haag;
tel. redactie: 115936; giro 14574

Bij de ingang van een nieuw tijdperk

Het opnieuw verschijnen van het orgaan van de Koninklijke Vereeniging „Oost en West“ markeert een nieuw tijdperk in de geschiedenis dier Vereeniging en naar gehoopt en vertrouwd mag worden, een tijdperk van sterke opleving en bloei.

„Oost en West“ heeft een eigen, bijzondere plaats in ons land, gestut en gesteund als zij wordt door de sympathie van vele duizenden mannen en vrouwen, die haar door den moeilijken tijd der bezetting heen hielpen. En met zóóveel succes, dat zij aan den ingang van dit nieuwe tijdperk sterker, krachtiger is dan ooit te voren, immers meer leden telt dan zij ooit in hare geschiedenis heeft gehad.

Het aantal leden heeft thans de 10.000 overschreden, ondanks de ongunstige tijdsomstandigheden, ondanks de verkeersmoeilijkheden, geldschaarschte en de ontstentenis van een orgaan, het krachtigste middel voor propaganda, het meest doelmatige tevens om het streven der Vereeniging naar buiten uit te dragen.

Het schrikkelijk gebeuren in Nederlandsch-Indië, „den Oost“, in de laatste jaren, heeft klaarblijkelijk in ons volk krachten opgeroepen, die uiting zochten in steun aan onze Vereeniging, wier doel immers volgens artikel 3 der Statuten is: den band tusschen Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao te versterken.

Nederlandsch-Indië in nood, de band met Indië verbroken, Nederlands werk in Indië besmeurd en besmet door de semi-barbaren, die men Japanners noemt, onze landgenooten ginds gevangen en vernederd, onze rijksgenooten verdrukt, mishandeld.... En in het gemoed van ons volk — althans van de overgrootste meerderheid daarvan — ontstond het verzet daartegen, den wil die schande, dat onrecht ongedaan te maken.

Wij Nederlanders zijn al-

tijd het sterkst, het meest vastbesloten als we iets *niet* willen en ons volk wilde Indië niet verliezen, het wilde den band met Indië niet zien verbroken, tot geen prijs. En het zocht een middel, een weg om dat tot uiting te brengen. Dit zie ik mede als een verklaring van het zoo verheugend verschijnsel, dat het ledental van „Oost en West“, ondanks uitsluitend op het tegendeel gerichte invloeden, toenam en groeide.

Ons orgaan, dat van nu af weer geregeld elke veertien dagen zal verschijnen, zal trachten nog meer dan voorheen een band te vormen tusschen de leden, tusschen Nederlandsche mannen en vrouwen, die diep, levendig belang stellen in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao en de daar wonende volken, die hun waarachtig genegen zijn en oprecht begeeren de verhooging van hun geestelijke en stoffelijke ontwikkeling en de bekroning daarvan in zelfbestuur in het verband der Rijks-eenheid.

Ons tijdschrift zal naar vermogen trachten licht te verspreiden over het grootsche werk, door Nederland in Indië verricht, in samenwerking met de volken daar, over het zoo wijs, ge-

Slachtoffers der Japanners, bevrijd uit het beruchte Tjideng-kamp, rusten nu uit in het hospitaal te Batavia.

P. KOK & Co.

Anna Paulownastraat no. 18
Den Haag, telef. 333870-1-2

verrichten

Alle Bankzaken

Safe inrichting - Assurantiën

Ant. A. Lohman

Juwelier - Horloger

Kalverstraat 138
Amsterdam-C.

Uw horloge-reparatie

kunnen wij weer uitvoeren

Nog zijn er niet veel boeken...

Maar wát er is en wát er verschijnt,
speciaal wat betrekking heeft op Indië,
vindt U bij:

BOEKHANDEL P. VAN KETEL

G. J. VAN DRIMMELEN
Laan van Meerdervoort 198B, Tel. 330481
's-Gravenhage

G. J. R. VAN DER GAAG & ZN

Groenmarkt 27, Den Haag
Telefoon No. 112512

Drogerijen - Chemicaliën

*Depôt der meest bekende
Binnen- en buitenlandse Spécialité's*

**DE NEDERLANDSCHE
HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.**

UW RAADSMAN
EN BANKIER

U gaat naar Indië?

Dan een

Wereld-Ongevallen-Polis

van „De Zeven Provinciën”

Ongeacht waar U zich ter wereld
bevindt, of U reist per SCHIP of
per VLIEGTUIG,
„De Zeven Provinciën Wereldpolis”
is steeds geldig, met inbegrip van
het Molestisico.

↓
Uw Makelaar
verschafft U
gaarne
inlichtingen

Assurantie-
Maatschappij

„De
Zeven
Provinciën”
n.v.

Javastraat 1a
's-Gravenhage

NEDERLANDSCH
INDISCHE **HANDELSBANK, N.V.**

Amsterdam - Singel 250
Rotterdam - Mathenesserlaan 235
's-Gravenhage - L. Vijverberg 11

*Behartiging van Uw belangen
in Indië en het Verre Oosten*

DEVIEZENBANK

H. B. LOHMAN & ZOON

Juweliers

PLAATS 5 - DEN HAAG
Telefoon 113442

INKOOP

van juweelen,
gouden en zilveren werken
Sportprijzen

STEMPELS GRAVEERWERK
RUBBER
KOPEREN
STALEN
WARTNA
MOLEN
STRAAT 30 DEN HAAG
TEL. 114728
NAAM- EN INSTRUCTIEPLATEN-TRANSFERS

matigd en verlicht bestuur door Nederland daar gevoerd, over de onder zijn leiding tot stand gebrachte staatkundige hervormingen, die volledige zeggenschap brachten in inwendige aangelegenheden en toenemende zeggenschap in rijksaangelegenheden, een arbeid die vóór dezen oorlog binnen en buiten onze grenzen algemeene waardeering vond, maar die thans veelal wordt genegeerd of gekleineerd, helaas ook door een klein groepje onwetende bedillers binnen onze grenzen.

Maar het zal zich niet beperken tot den lof van oude tijden. Geen verstandig mensch begeert het vastleggen en verankeren van eenmaal ontstane verhoudingen voor altijd. Er moet ruimte zijn voor ontwikkeling en evolutie en het Nederlandsch politiek genie zal ook in de toekomst, als in het verleden, vormen en wegen vinden, die aan gerechtvaardigde politieke verlangens recht doen wedervaren.

Ons blad zal zijn kolommen openstellen voor inzichten op dit punt en zóó trachten mede te werken aan de oplossing van wat waarschijnlijk het grootste staatkundig probleem is, waarvoor Nederland zich ooit gesteld zag.

Ons orgaan hoopt U ook voorlichting te brengen omtrent hetgeen in de overzeesche gebiedsdeelen van andere landen geschiedt, naast hetgeen *gezegd* wordt dat daar geschiedt of zal geschieden — want tusschen het een en het ander bestaat dikwijls een groot verschil, — opdat uit vergelijking leering kan worden getrokken, met name door hen die minachtend afgeven op hetgeen Nederland in zijn gebieden overzee doet of gaat doen.

Het zal verdedigen de eenheid van het Rijk en de saamhoorigheid van de samenstellende deelen, berustend op Grondwet en Wet, op een traditie van eeuwen en op het gemeenschappelijk belang.

Met het oog op dit laatste zal ons blad ruimte geven aan

economische beschouwingen en krachtig stelling nemen voor den verderen uitbouw en de versteviging van de economische betrekkingen tusschen de Rijksdeelen, met eerbiediging van elks recht op een zelfstandige en harmonische ontwikkeling.

Meer dan vroeger zal het aandacht schenken aan de zoo belangrijke gebiedsdeelen in de West, aan leven en streven der volken ginds en aan hun rechtmatige aanspraken, evenals die van de Oost, op medezeggenschap in de leiding van de zaken des Rijks.

Zoo gaat dan de Koninklijke Vereeniging „Oost en West” met de herverschijning van haar eigen orgaan een nieuw tijdperk in, met moed en vertrouwen.

Tenzij — wat God verhoede — ons volk ernstige fouten zou maken in de liquideering van het verzet in Nederlandsch-Indië, mag worden verwacht, dat het gebeurde ginds, op een afstand in tijd beschouwd, ten slotte het cement zal vormen van een hechtere binding van de eenheid des Rijks, gelouterd in beproeving, gesterkt door gemeenschappelijk gedragen leed.

En moge „Oost en West” getuigen van die hechtere binding van Nederland en de gebieden over de zee door een gestadig groeiend aantal leden, stijgend naar de 20.000 en daarboven.

CH. J. I. M. WELTER.

Vruchten van samenwerking.

Te weinig en te zelden wordt bedacht, dat een der zegenrijkste gevolgen van Nederlandschen arbeid in Indië ontstond, doordat Nederlanders den vruchtbaren grond van Indië talrijke producten lieten voortbrengen — die in Indië niet inheemsch waren. De rijst brachten de volken mede die, ver uit Azië gekomen, den Indischen archipel eenige duizenden jaren voor Christus gingen bewonen. Maar alle eeuwen, die volgden, bleef de productiebasis uiterst smal.

In een radio-toespraak van den heer K. van der Veer is dit onlangs nog eens beknopt en duidelijk gezegd.

De *koffie* kwam door Nederlanders, uit Abessinië via Arabië, in Indië. Dat gebeurde kort na 1700. En alle koffie, die Zuid- en Midden-Amerika sindsdien gingen produceeren, is daar door zaad uit Java ontstaan....

Het *theezaad* werd door Nederlanders uit Assam en Ceylon gehaald in 1826 en daaruit heeft zich later de bloeiende Indische theecultuur ontwikkeld, die in 1940 ruim 16% der wereldtheeproductie voortbracht.

De *cacao* werd door Nederlanders uit Midden-Amerika gehaald en toen eenmaal de kruising van creollo en forestero was gevonden, werd de Java-cacao de fijnste ter wereld.

De *kina* kwam uit het hooggebergte van Zuid-Amerika. Indië bracht 93% van de wereldproductie voort en hoewel honderden kilo's kinazaden uit Java naar alle streken der aarde gingen, slaagde men er nergens in een kinacultuur te vestigen, als die welke in Indië door Nederlandsche wetenschap en planters-talent en Inheemsche arbeid tot bloei kwam.

De *rubber* werd in Brazilië niet gecultiveerd, maar zaden en boompjes, van daar in Indië ingevoerd, legden den grondslag voor de rubbercultuur op 600.000 ha ondernemingen en een nog grooter gebied der bevolking.

De *oliepalm* werd maar kort geleden uit West-Afrika gehaald. Zij groeit op den armsten grond. Het geselecteerde zaad van het Deli-type overtreft alles, wat elders wordt voortgebracht. Op Sumatra ontstonden groote ondernemingen. De verwerking eischt kostbare installaties, die alleen in het grootbedrijf mogelijk zijn en Indië bracht na enkele decennia 46% der wereldproductie voort.

De *agave* kwam uit Mexico. Op onze agave-ondernemingen worden de allerbeste vezels ter wereld voortgebracht. Ook hun verwerking eischt kostbare installaties, die alleen in groote bedrijven mogelijk zijn en ook de agave was een prachtige verrijking van Indië's productie.

Aan deze indrukwekkende reeks van voortbrengselen, die door den scheppingsdrang van Nederlandsche landbouwers door den grond van Indië worden geproduceerd, zouden nog vele andere zijn toe te voegen. Steeds hebben de proefstations de cultures geleid en behoed. Nog heeft Sumatra en hebben andere eilanden reserves aan ruimte, die eerlang ook tot verhooging van Indië's welvaart zal worden benut. Hartelijke samenwerking, zoo besloot de heer Van der Veer zijn toespraak, van Nederlanders en Indonesiërs, samen werkend, samen verbonden in lief en leed, maakte dit alles mogelijk.

BRIEVEN

uit

Indië

Aan het verzoek van het Dagelijksch Bestuur inzake brieven uit Indië is in de ruimste mate voldaan. Wij zijn daar erkentelijk voor. Die brieven geven samen een tragisch beeld van ellende, mishandeling en dood. Het is noodig, dat wij ons dit beeld zoo scherp mogelijk vormen, opdat wij weten, hoe oneindig vele nooden straks gelenigd moeten worden en hoe zwaar het werk zal zijn voor het herstel. Ditmaal een brief van een man, een vrouw en een kind. Méér brieven en fragmenten komen in volgende nummers. Aan hen, die dit verzochten, worden brieven geretourneerd. Inmiddels blijven wij ons aanbevelen houden voor toezending van brieven met ervaringen en nieuws uit Indië. Men doet er een goed werk mee!

VAN EEN MAN.

„Ik zal trachten met dit vliegtuig — 6 December — een beeld te geven van de situatie op dit moment. Het is zeker de gevaarlijkste toestand, waarin Indië en daarmee ook Nederland ooit hebben verkeerd. Het kan nog in orde komen. Allereerst is het dan noodig, dat men ook in Nederland weet hoe de toestand op dit oogenblik is. Daarom allereerst dit korte beeld.

Java is een chaos. Sumatra is op weg een chaos te worden. Daarbuiten echter is het rustig. Nu eerst hier op Java. De bezetting: een hel van vernederingen, kampen, achtervolgingen, mishandelingen en erger. Er zijn boeken te schrijven over den heldenmoed van vrouwen, die letterlijk dood hongerden om hun kinderen te redden. Het is onbeschrijfelijk, wat een vrouw doorstaan kan. Het eene kamp was slechter dan het andere; het totale beeld blijft dat van Japanners, die opzettelijk de vrouwen afbeulden, sloegen en vernederden. De mannen zijn bij duizenden gestorven; in Japan werkten zij in de mijnen, in Burma en Siam aan de spoorwegen, op Sumatra aan wegenaanleg. Eveneens: verhongering, executies, mishandeling. Dit is, wat tijdens de Japansche bezetting met de Nederlanders in Indië gebeurde. Een oogst van vele duizenden doden.

Met de Indonesiërs gebeurde iets anders. Een deel, dat daartoe bruikbaar was, werd systematisch afgericht, opgezweept en gewapend. Er werd een felle haatcampagne gevoerd tegen alles wat Europeaan was. Men wilde zelfs de heugenis aan den Europeaan uitroeien. Dit heeft ingang gevonden bij een zeer beperkt deel der bevolking, nl.: een deel der nationalistische intellectueelen, een deel van de laagste groepen der stadsbevolking en een grooter deel van de school-bezoekende jeugd. De overgrote meerderheid der bevolking bleek voor deze leer van haat niet toegankelijk, terwijl het feit dat de bevolking verarmde, geen kleeren meer kon koopen en vaak honger leed, aan het winnen van vriendschap voor Japan mede in den weg stond. Niettemin kon Soekarno vlak voor de capitulatie in allerijl een „kabinet” vormen; niettemin beschikte hij over zeg 30 à 40.000 reeds tijdens den oorlog door de Japanners afgerichte Inheemschen uit de koeliegroep, de Hei-Ho's e.d.; en ten slotte was er die opgezweepte jeugd van 10 tot 20 jaar.

Het staat vast dat, ware dadelijk na de capitulatie het Nederlandsche bestuur teruggekeerd met zelfs maar een zeer bescheiden troepenmacht van een paar duizend man, de overgrote meerderheid der bevolking ook op Java die terugkeer met diepe dankbaarheid zou hebben begroet. Er was wel een zoo stevige voorraad genegenheid in de herinnering gebleven, en tegelijk waren de ontberingen onder het Japansche juk voor de meesten zoo zwaar, dat zij de terugkeer der Nederlanders waarlijk als een bevrijding zouden hebben begroet.

De 6 à 7 weken die verstreken tusschen de capitulatie en de komst van wat Engelschen, kunnen blijken voor Java noodlottig te zijn geweest. In die weken konden Soekarno en de zijnen zich herstellen van den schrik en de haatzaai-campagne hervatten; tegelijk konden de Japanners hun boosaardig spel

ongehinderd verder spelen, verbaasd over deze kans de bewoners van Java verder van ons te vervreemden. In die fatale weken heeft de actie fel om zich heen gegrepen en daarbij zijn toen ook allerlei groepen betrokken, die nu eenmaal in ieder land zijn en hier ook, nl. de dieven, de roovers en de misdadigers. Dit alles wachtte toen de Engelschen dan eindelijk kwamen en die hebben van de gansche situatie maar dan ook volkomen niets begrepen.

Het treurspel van de bezetting heeft thans een tragischer gevolg gekregen, nl. het drama van de bevrijding. In het eerste verloren duizenden het leven, over het tweede is het doek nog niet gevallen.... nochtans zijn eveneens vele duizenden *Nederlanders, Indo-Europeanen en Indonesiërs* juist na de capitulatie, sterker: juist na de komst der Engelschen, om het leven gebracht.

Nu is dit de toestand: Van Mook en zijn omgeving, onderling verdeeld, zijn in voortdurend contact met Sharir en zijn omgeving, eveneens onderling verdeeld. Daartusschen staat Christison, met achter zich het gezag van de conferentie te Singapore. Maar men is met dit alles in een impasse geraakt, waaruit al pratende een uitweg niet meer te vinden is. Nog steeds duren de ontvoeringen, de moorden en de bloedbaden voort; van de plunderingen zwijg ik, ge kunt zeggen dat negen tiende van alle Nederlandsch bezit in Indië op dit oogenblik is vernield en geroofd. Hier op Java zijn nog slechts op enkele punten de Europeanen, ik zeg niet: veilig, maar althans in leven. Men spreekt het niet uit, maar men neemt aan dat wat aan Nederlander, aan Indo-Europeaan, of Ambonnees in Cheribon, in het Bantamsche, in Djokja en Solo, in Madioen en Kediri, en in den verren Oosthoek in leven was, thans het leven heeft verloren, of het vrijwel zeker nog zal verliezen, en dan wellicht op de gruwelijke wijze waarop hier zooveel honderden door de benden om het leven zijn gebracht.

Deze toestand kan natuurlijk nog een paar weken blijven bestaan, zeg twee maanden. Maar dan ook niet langer. Dan moet er een beslissing komen en dan komt er in zekeren zin vanzelf een beslissing: of Java gaat in anarchie en hongersnood den ondergang tegemoet, of men weet althans zekere kernen van orde en rust te herstellen.

Het lijkt er wel op of men zal trachten met dezen Sharir tot zaken te komen. Hij heeft wel enkele gematigden om zich heen, met wie zeker redelijk overleg mogelijk zou zijn. Mij lijkt het uitgesloten, dat hij en de zijnen in staat zouden zijn om indien bij het overleg een accord bereikt werd, dit dan ook inderdaad te doen aanvaarden door de veelsoortige „volgelingen”, de dol gemaakte jeugd en de tierende benden plunderaars, die thans Java waarlijk niet alleen voor de Nederlanders, maar ook voor de groote meerderheid der Indonesiërs tot een hel maken.

Niettemin zou, gezien de Engelsche invloeden en de internationale situatie, een accord met Sharir, hoe voorloopig ook, wellicht toch de eenige uitweg zijn. Men kan dan althans een scheiding maken. Men kan zeggen: de volgelingen van Sharir erkennen wij, en alle anderen erkennen wij niet. Tegen die

anderen zal dan de groote klap gericht moeten zijn. Het is zeker tragisch, dat die klap noodig is. Men moet echter goed weten, dat men er een bevolking van 40 miljoen mede redt van den wissen ondergang. Waar het op aan komt is, of wij naast Sharir ook die anderen kunnen bereiken, ik bedoel die Indonesiërs uit de ontwikkelde en de bestuurskringen, die thans door de extremisten worden geterroriseerd, achtervolgd en vermoord. Wie hiervan over zijn, hebben er toch minstens recht op, dat wij ze bij het overleg betrekken.

Het mag paradoxaal lijken, maar de situatie is nu zoo: eerst overleg met die groepen welke althans nog voor eenige rede vatbaar zijn, dan het opsporen en aanmoedigen van de andere groepen, die altijd onze vrienden zijn geweest, en dan de definitieve proclamatie: wie niet voor ons is, is tegen ons. Dit moeten wij in zijn hardheid aandurven; wij moeten zelf goed begrijpen, dat die eene klap voor ordeherstel, hoe hard hij ook aankomt, niet door ons wordt toegebracht en waarschijnlijk niet alleen in het belang der Nederlanders, maar omdat het herstel van orde en rust een voorwaarde is voor het levensbehoud der bevolking van Java.

Hierop wachten wij; er zal veel overleg toe noodig zijn; wellicht wordt dit ook in Nederland gevoerd; waar het echter vooral op aan komt, is dit — zoo men dan tot een besluit komt, is het een levenszaak, dit besluit zoowel voor de bevolking van Indië als voor de geheele wereld zoo klaar en duidelijk mogelijk te motiveeren. Opdat verstaan wordt, wat wij Indië brengen: orde, herstel, veiligheid, vrede."

VAN EEN VROUW.

„t Is goed, dat jullie me nu niet ziet zitten, met een bultzak op den grond, 45 kg zwaar — lengte 1,74 m —, maar met drie bloeien en schatten van kinderen.

Lieve, lieve mensen, de hel waar ik deze jaren doorgedaan ben is niet te beschrijven. Eerst de angst om jullie. Toen samen met C — haar man — van de radio onverwachts vaders overlijden gehoord. Maar we hebben dat verdriet samen gedragen. Toen C in April '42 geïnterneerd werd had ik het ergste verdriet daarvan achter den rug. Maar nu, wie van jullie is er nog? Moeder? Vader en moeder V.? O, ik hoop, dat jullie gespaard zijn gebleven.

In Februari '43 werd C op transport gesteld. Anderhalf jaar hoorde ik niets. Toen een bericht in het Maleisch uit een ziekenhuis. Zelf zaten we al sedert December '42 vast en honger, honger, honger.

Jan-Willem — zoontje, zeven jaar — ondervoed, kon niet meer lopen. En toen kwam de slag. Op 11 October '44 kreeg ik van de Japanners bericht, dat C in Batavia was overleden. Mijn levenskameraad.... Tumor in de hersenen, berri-berri. Ik kan het nog steeds niet gelooven. De wreedheid, hem nooit meer te mogen zien.

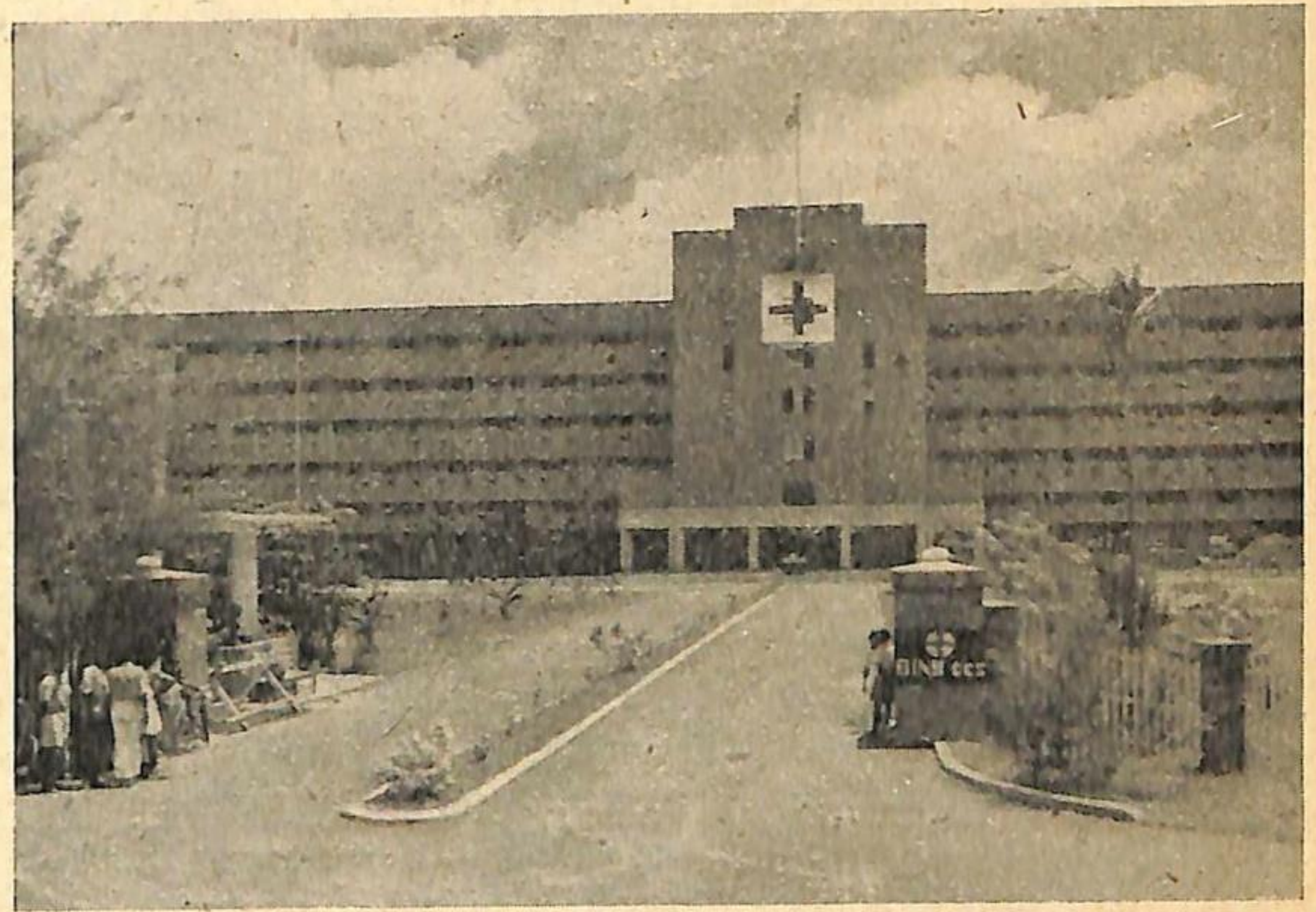
Op 13 November werden we op transport gesteld. Een kofertje en een bultzak mochten we meenemen. Ons heele hebben en houden, alle dierbare herinneringen, vielen de Jappen in handen. Eerst zijn we naar Solo gebracht, met zijn 250en in bilikken loodsden, zooals de schaapskooien op de veluwe. Hard werken, 't land patjollen, boomen hakken, beerputten leegen

De vernielingen van de olieterreinen van Tarakan.

Te Koepang werken Japanners bij het lossen van schepen, onder leiding van Australiërs.

Het hospitaal te Jahore Bharu, Malakka, is afgestaan voor verpleging van bevrijde Nederlandsche krijgsgevangenen. Zij zijn geëvacueerd uit Sumatra.

en altijd de zweep er achter. Bij de Kempei heb ik ook gezeten. Een pak ransel gehad. Maar alles valt in 't niet bij het verlies van C.

En nu komen kanan-kiri de mannen thuis. Kleine Elly vraagt iederen dag: „wanneer komt mijn pappie uit den hemel?“ Mensch, dan kan ik met mijn kop tegen het plafond. En ik wil, dat ze over hem doorpraten; hij moet levend blijven tusschen

ons in. Ook bij jullie waren mijn zorgen, vader en moeder V., om je eenigen jongen, die niet terugkomt.

Zijn zegelring, trouwring en koppelriemtaschje was het eenige, wat ik terug kreeg....

Ik heb geen roode cent, niets geen kleeren, geen meubels, geen lakens. Mijn bultzak — voor mij en de drie kinderen — is versleten. Ik heb gezeten in Bandoeng twee jaar, in Solo een half jaar, toen Banjoe-Biroe, waar net op tijd de vrede kwam. Ik had hongeroedeem en begin beri-beri. De kinderen zijn nu alle drie prima. *Ik wil.*

Midden in den nacht trokken wij van Solo naar het station, anderhalf uur, zwaar bepakt, om geëvacueerd te worden naar Bandoeng. Ellytje — drie jaar —, meetippelend, zonder schoentjes, zingend als een klein vogeltje. Nooit heb ik me eenzamer gevoeld."

VAN EEN KIND.

Het elfjarig zoontje van een assistent van de Deli Maatschappij schreef aan zijn oom in Holland, mede namens drie broers en zusjes, van vijf tot veertien jaar oud:

„Lieve oom Henk. Hoe gaat het met U. Met ons gaat het goed. Wij hebben 23 Augustus gehoord, dat de vrede er weer was. Ik ben in December verleden jaar van Brastagi naar Rantau Prapat gegaan, heel alleen. En moeder en broertjes en zusjes naderhand naar Parminte. Maar toen ik weggegaan ben, is moeder altijd ziek geweest. Dikke beenen en last van haar maag gehad, en een heel klein beetje eten gehad. Maar op 18 Augustus 1945 is moeder naar de hemel gegaan. Maar drie jaar voordat moeder stierf is vader op de plaats Moelmijn ook naar de hemel gegaan.

Zoo zijn wij heel alleen op de wereld."

EEN PERSSTEM

„Zeldzaam delicaat", aldus de N.R.Crt.", „is de taak van hem, die geroepen zal worden om de inleidende besprekingen over den nieuwen status van het Koninkrijk te voeren. Hij moet niet verloochend kunnen worden. Naarmate hij steviger Regeering en Parlement achter zich weet, zal hij ook met te meer klem mogen vergen, dat de wederpartij aannemelijk maakt te spreken namens een overtuigend sterk volksdeel.

Wij verwachten, dat het Kamerdebat over de Indische paragraaf blijk zal geven van een werkelijkheidszin, opgewassen tegen de realiteit, waarvoor men zich geplaast vindt; dat men eenerzijds zich zal weten te herinneren dat de minister beloofde een oplossing van het probleem „langs den Koninklijken weg", anderzijds zich zal behoeden voor een doctrinair formalistisch zich vastklampen aan de wetsletter in het aangezicht van een onafwendbare vernieuwing.

Er is één punt, waarin de meeningen van Regeering en Parlement elkaar zullen ontmoeten, een punt, scherp en juist geformuleerd door minister Logemann in de Kamersitting van October:

„Nederland wil en mag zich het werk niet ontijdig uit handen laten nemen. Het voelt in zich de kracht om zijn historische taak te vervolgen, om orde, veiligheid en welvaart te herstellen, om Indië te doen ervaren dat het een zegen is deel uit te maken van het Koninkrijk der Nederlanden".

Curaçao en Suriname

Was de inhoud van dit eerste nummer van het herboren „Oost en West" geheel aan Ned. Oost-Indië gewijd — het bedreigde deel van het Koninkrijk —, dit beteekent niet, dat in „Oost en West" „de West" vergeten zou worden. In volgende nummers vindt men bijdragen over Suriname en Curaçao.

Evacuatie

van Indië

Het was een zeer bewogen vergadering van de burgerij van Batavia, welke eind November werd gehouden in het Gebouw van het Roode Kruis, Koningsplein Z 4 te Weltevreden. Men sprak naar aanleiding van een petitie gericht tot de regeeringen van Nederland en Indië, vragend om alle bedreigde Nederlandsche, Ambonnesche, Menadoneesche en andere vrouwen en kinderen, zieken en ouden van dagen uit Java te evacueeren. De petitie was mede ondertekend door Mgr. Willekens, Ds. Vunderink, Prof. Baas Becking, Prof. van Wulfften Palthe, Jhr. mr. de Villeneuve, mej. Dr. Ruzette, Mr. Blaauw, en vele anderen.

De toestand, zoo werd ter vergadering geconstateerd, is in vele opzichten erger dan tijdens de Japansche bezetting. Er werd op gewezen, dat het R.K. alle landaarden helpt; zoo was het door tusschenkomst van het R.K., dat de heer Amir Sjarifoedin op vrije voeten werd gesteld. De petitie is een beroep op de geheele beschaafde wereld. Vreemdelingen kunnen niet beseffen, wat deze stap van massa-evacuatie beteekent voor de bewoners van dit land, waar zij allen toe behooren. De geëvacueerden zullen terugkeeren, zoodra dat kan.

Na deze rede van den heer A. Gutwirth sprak de heer Ilg, Zwitsersch consul, die een hartstochtelijk beroep op de geheele wereld deed om te helpen. Moord en doodslag zijn zelfs in Batavia aan de orde van den dag, aller leven wordt bedreigd. Mevrouw Fockema als vertegenwoordigster van de kampen, schilderde de ontzettende toestanden, die daar nog steeds heerschen. Men raamde het totale aantal te evacueeren menschen op 200.000.

Naar aanleiding van deze vergadering schreef Het Dagblad, de uitgave van de Nederlandsche Dagbladpers te Batavia, dat in 1941 besloten werd in Indië niet, zooals in vrijwel alle Pacific-landen wél geschiedde, de Europeesche vrouwen en kinderen te doen heengaan. Men wist zich tusschen deze volken geen gast te zijn, maar huisgenoot, geen vreemdeling maar ingezetene. Men wilde het leed dragen en de armoede in de landen waar men ook blijdschap en welvaart had ontvangen. De Nederlandsche vrouwen en kinderen zijn gebleven.

Het leed tijdens de bezetting was zwaarder dan men had kunnen verwachten. Thans na de overwinning vraagt een deel der Nederlandsche gemeenschap haar vrouwen en kinderen weg te zenden. Dit verzoek werd niet gedaan op lossen grond. Men kent de gruwelijke reeks der gebeurtenissen. De slachtingen in Soerabaja. De aanvallen op de vrouwenkampen in Midden-Java, die in brand zijn gezet, daarna beschoten met mortieren en machinegeweren, tenslotte door benden moordenaars bestormd. De ontvoeringen. De voedselboycot — wellicht de zwaarste aanval op wie reeds jaren werden ondervoed tot aan den rand van den hongerdood.

Men kent het antwoord der „nationalistische" bladen op deze opsomming: dit alles is het gevolg van provocatie van NICA-agenten. Het Bataviasche blad besluit:

„Wij hebben in de laatste dagen met ontroering ervaren dat er vele vrouwen zijn, die deze landen niet wenschen te verlaten — ook omdat zij „onder moeilijke omstandigheden wenschen te blijven met hunne loyale inheemsche zusters die zeker niet minder dan zij hebben te lijden van de terreurmethoden eener minderheid".

Wij erkennen, dat de beweegredenen voor evacuatie sterk zijn. Maar wij begeeren brandend dat voor den nood dezer dagen een andere oplossing worde gevonden, dat vrouwen en kinderen — wanneer zij dat begeeren — zullen kunnen blijven in de landen die zij niet hebben verlaten in de ure des gevears."

Boeken *over Indië*

In dit vaste hoekje wordt in ieder nummer een boek over Indië besproken. Dit eerste boek gaat meer over Japan, dan over Indië. Het is nochtans buitengewoon belangrijk. In „Van Vriend tot Vijand” — Elsevier, 1945 — zijn onder toezicht van jhr. mr. A. C. D. de Graeff de betrekkingen tusschen Ned.-Indië en Japan behandeld door dr. A. D. A. de Kat Angelino, luit.-generaal M. Boerstra, H. Mouw, dr. F. W. Stapel, prof. G. A. Ph. Weyer, met een nawoord van P. J. Gerke.

Het leerzaamst voor den leek zijn in dit lijvig boekwerk twee punten:

ten eerste het feit, dat eenige eeuwen lang Nederland de eenige mogendheid was, welke contact had met Japan, waardoor een diepgaanden invloed werd uitgeoefend;

ten tweede de zekerheid, die eigenlijk sinds 1916 bestond, dat Japan eenmaal een aanslag op Indië zou plegen.

Uitermate belangwekkend als de historie van het Nederlandsch contact met Japan in de 17e, 18e en 19e eeuw is, in dezen tijd trekt sterker de nieuwe tijd de aandacht. Men ziet den Japanschen expansiedrang, de Japansche veroveringszucht, de agressie, die steeds dichterbij kwam; de afweer door Indië, de Hart-Ishiwara-overeenkomst van 1937, de Van Mook—Kotani-overeenkomst. De latere besprekingen zijn uitvoeriger behandeld in Van Mook's: Ned.-Indië en Japan, Londen 1945.

Een boek, dat ieder lezen moet, die weten wil hoe de oorlog met Japan ontstond en wat het nabuurschap van Japan voor Indië betekende... en beteekent.

Wat de wereld zegt

Nederland heeft een slechte pers. Er zijn in Engeland en Amerika kringen, waarin men begrijpt welke roeping Nederland in Indië heeft te vervullen; er zijn talloze andere, waar misverstand en barre onkunde hoogtij vieren. Een enkel voorbeeld:

Op 4 November werd in Chicago een „round table broadcast” gehouden over Indië. Daaraan namen deel: prof. Cole, van de University of Chicago, prof. van den Bosch en de journalist Frank Smothers van de Chicago „Sun”.

De hoogleeraren spraken doordacht en kalm; wanneer eenmaal de orde zou zijn hersteld, zou Indië zich kunnen ontwikkelen tot gelijkgerechtigd deel van het Koninkrijk.

Zij werden overstemd door den journalist„de Nederlanders, die geen Indonesiër willen erkennen, die iets te maken had met de Japanners, hebben er geen bezwaar tegen Japanners te gebruiken om hen neer te schieten”. En de Amerikanen moeten vooral die booze Nederlanders niet helpen, om de Indonesiërs weer te onderdrukken.

Dit is wel zeker — tot welk besluit inzake Indië men straks ook komen moge, de eerste zorg zal moeten zijn te zorgen voor een doelmatige voorlichting. Het wordt tijd, dat Nederland *eindelijk* iets doet, om te bereiken, dat een eerlijk, open en goedwillend beleid jegens Indië in de wereld wordt begrepen.

Aan de Leden

Berg dit blad niet op, werp het niet weg, doch geef het aan vrienden en kennissen ter lezing. Indien U aan vrienden en anderen een exemplaar ter kennisname wil zenden, gelieve U dit op te geven aan het Hoofdbestuur Den Haag, gratis toezending volgt.

Eet

Ten Hoeve's

Roggebrood

Heerengracht 22, Waldeck Pyrmontkade 2E
DEN HAAG

v. Meursstraat 10a, ROTTERDAM

ROELF BOEKEMA

PRINSESTRAAT 60,
hoek Juffrouw Idastraat
's-GRAVENHAGE

Postzegels voor verzamelaars!

Hotel Pomona

(met Vegetarisch Restaurant)

Molenstraat 53, Telef. 116067*
DEN HAAG

MESKER

PARKSTRAAT 10 - DEN HAAG

WONINGINRICHTING
BINNENHUISARCHITECTUUR

't Goude Hooft

Groenmarkt, Den Haag

TAVERNE - RESTAURANT

alwaar de keuken op zeer
bijzondere wijze wordt verzorgd

NEDERL. STOOMVAART MAATSCHAPPIJ

„OCEAAN”, N.V.

Directie: Prins Hendrikkade 159,
AMSTERDAM

■ HOLLAND

■ OOST-INDIË

Vice versa

Gereserveerd voor
GEO. WEHRIJ & Co.
Amsterdam

VOOR POSTZEGELS
ENGELKAMP!

AANKOOP
VERKOOP
VEILINGEN

THEO ENGELKAMP, Den Haag
Lange Poten 7a
Telefoon 113853

„Bagatelle”

PASSAGE 61 - DEN HAAG
Telefoon Café 114047
Telefoon Dir. 180788

Café-Concert

RESTAURANT 1e ETAGE

Binnenkort verschijnt:

INDIË
INDONESIË
INSULINDE ?

De Naamgeving van de eilanden-groepen gelegen tussen de Zuid-Oostkust van Azië en Nieuw-Holland. Door Mr. Dr. Blom, hoofdbestuurder van de Koninklijke Vereeniging „Oost en West”. Verschijnt in Februari. Prijs ± f7,50—f10,— Bestelt nu reeds een exemplaar bij Uw boekhandel. De oplage is beperkt.

WINANTS C.V., UITGEVERIJ, HEERLEN

Nog voorradig:

GENERAAL SWART *Imperator van Atjeh.*

Een standaardwerk van M. H. de Croo en H. J. Schmidt. Een levensbeschrijving met de tint van een historische roman met talrijke foto's. In prachtband f 15,—.

EN NU INDIË

Door Andries Voortland en G. W. de Keizer. Harde, bittere, doch hanteerbare werkelijkheid. Een boek voor allen die willen meebouwen aan ons grote Nederlandse Koninkrijk. 200 blz., prijs f 3,50.

Het Koninklijk Nederlands Indische Leger in den strijd tegen Japan

Een interessant boek over de heldendaden van onze Hollandse jongens. Rijk geïllustreerd. 150 blz. Prijs f 0,75. Bij bestelling vermelden Adv. H2.

WINANTS C.V. VERZENDBOEKHANDEL

Geleenstraat 18—20, Heerlen.